
PEDAGÓGIAI ÉRTÉKELÉS – KÖZGAZDÁSZ SZEMMEL

Kertesi Gábor

MTA Közgazdaságtudományi Intézet

„The problem with most incentive structures is not getting people to do the right thing. It's getting people to figure out what the right thing is to do.”

Thomas C. Schelling

A közgazdászok számára a lehető legtermészetesebb az a gondolat, hogy az intézmények „teljesítményét” – amennyiben ez egyáltalán lehetséges – célszerű objektívnak tekinthető, ésszerű költségekkel mérhető, összehasonlítható indikátorokkal megmérni; célszerű az ily módon megmért teljesítménymutatókat az intézményeket alkotó egyének tevékenységével összekötni, és e mutatókra támaszkodva ösztönzőrendszereket kidolgozni, amelyek segítségével az intézményeket alkotó egyének kreatív alkalmazkodásra, tanulásra és jobb teljesítményre készíthetők. Az intézmények hatékony működésének garanciáját a közgazdász nem erkölcsprédikációkban, hanem a tevékenység eredményét jól tükröző információk összegyűjtésében, és az így összegyűjtött információkhoz kapcsolt ösztönzőkben látja.

Az előadás a téma irodalmára támaszkodva megpróbálja számba venni a legfontosabb szempontokat, amelyek szerepet játszhatnak abban, ha ezeket a nagyon általános elveket a közoktatási intézmények teljesítményének értékelésére kívánjuk alkalmazni. Vázlatos gondolatmenet:

- Milyen célból szeretnénk megmérni az iskolák teljesítményét? Ráfordítás- vagy eredményszemléletű mérés? Mit jelent az elszámoltathatóság? Vállalati analógia.
- Hogyan határozható meg az „iskola teljesítménye”? Hogyan lesz a tanulók nyers eredménymutatóiból az iskola teljesítményét mérő indikátor? Elmélet és mérés: a modellalkotás szükségessége. Milyen tényezők hatnak a tanulói teljesítményekre? Hogyan szűrjük ki a torzító tényezőket? Alternatív stratégiák. A mérési eredmények gyakori instabilitása, különösen a kényes esetekben.
- A mérési eredményekhez kötött ösztönzési rendszer néhány problémája. Mi az ösztönzés célja? Milyen problémák adódnak abból, hogy az ösztönzés célja általában nem esik egybe a mérhető eredményváltozóval? Többféle eredményváltozó? Az ösztönzési rendszerek kedvezőtlen mellékhatásai. Erős vagy gyenge ösztönzők?
- Az elszámoltathatósági rendszerek hatása a tanulói teljesítményekre: empirikus tapasztalatok.